

6.11.2017

VALTIONEUVOSTON ASETUS SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON ASIAKASMAKSUISTA ANNETUN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Yleistä

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (*asiakasmaksulaki*, 734/1992) 1 §:n mukaan kunnallisista sosiaali- ja terveystalouksista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä. Asiakasmaksulain 2 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää palvelusta perittävän maksun enimmäismäärä. Näistä enimmäismääristä on säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (*asiakasmaksuasetus*, 912/1992). Osa maksuista on tulosidonnaisia, mutta enemmistö tasasuuruksia.

Asiakasmaksuasetuksessa säädettyjä euromääriä tarkistetaan joka toinen vuosi kansaneläkeindeksin ja työeläkeindeksin muutoksen mukaisesti kuten asiakasmaksuista annetun asetuksen 33 a §:ssä on säädetty. Edellinen asiakasmaksuihin tehty lakisääteinen indeksitarkistus on tehty vuosille 2016 - 2017.

Asiakasmaksuasetuksen 33 a §:n mukaan kansaneläkeindeksin muutoksen mukainen tarkistus tapahtuu käyttäen kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan tarkistusvuoden tammikuussa maksettavina olleiden kansaneläkkeiden suuruus on laskettu. Indeksillä tarkistettavat euromäärät pyöristetään lähimpään 0,10 euroon.

Työeläkeindeksin muutoksen mukainen tarkistus tapahtuu käyttäen sitä työeläkeindeksin pistelukua, joka on vahvistettu tarkistusvuodelle työntekijän eläkelain (395/2006) 98 §:n soveltamista varten. Indeksillä tarkistettavat euromäärät pyöristetään lähimpään täyteen euroon. Työeläkeindeksin mukaiset tarkistukset kohdistuvat asetuksen 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin säännöllisen kotihoidon tulorajojen euromääriin, 3 §:n 3 momentissa tarkoitettuun tulorajan korotuksen euromäärään sekä 33 §:n mukaiseen vähimmäiskäyttövaran määrään. Näihin ei kohdisteta muita tarkistuksia.

Asiakasmaksulain 6 a §:ssä on säädetty enimmäismäärä, maksukatto, jonka ylittymisen jälkeen maksukattoon sisältyvät palvelut ovat palvelun käyttäjälle maksuttomia asianomaisen kalenterivuoden loppuun. Maksukattoon kuuluvia maksuja ovat asiakasmaksuasetuksen 7 §:n mukaiset terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkäripalvelujen vuosi- ja käyntimaksu, päivystyskäyntimaksu sekä maksu yksilökohtaisesta fysioterapiasta, 8 §:n mukainen sairaalan poliklinikkamaksu, 8 a §:n mukainen maksu päiväkirurgisesta toimenpiteestä, 11 §:n mukainen sarjassa annettavasta hoidosta perittävä maksu, 12 §:n mukaiset lyhytaikaisen laitoshoidon maksut, 13 §:n mukaiset päivä- ja yöhoidon maksut, 14 §:n mukainen kuntoutushoidon maksu sekä 26 a §:n mukainen maksu lyhytaikaisesta laitoshoidosta maksukaton ylittymisen jälkeiseltä ajalta.

Valtioneuvoston asetuksella tarkistettaisiin myös maksukaton piiriin kuulumattomia tasasuuruksia maksuja, eli asiakasmaksuasetuksen 3 §:n 5 momentin mukaisia tilapäisen kotisairaanhoidon maksuja, 9 §:n mukaisia suun ja hampaiden tutkimuksen ja

hoidon maksuja ja sekä 20 §:n mukaista lastensuojelun maksua. Lisäksi tarkistettaisiin asiakasmaksuasetuksen 23 §:n mukaisia maksuja lääkärintodistuksesta ja lausunnosta sekä 25 §:n mukaista maksua käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta.

Asiakasmaksulain 6 a §:ssä säädetty maksukaton määrä, 6 b §:ssä säädetty omaishoitajan vapaan aikaisista palveluista perittävä hoitopäivämaksu ja 7 c §:ssä säädetty henkilökohtaisen käyttövaran määrä tarkistetaan asiakasmaksulaissa säädetyllä tavalla vastaavasti indeksien muutosten mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriön antamalla erillisellä ilmoituksella. Myös nämä muutokset tulevat voimaan 1.1.2018.

2 Vaikutukset

Tarkastusjaksolla Kansaneläkeindeksin arvo on alentunut 1,22 prosenttia. Tästä johtuen alenevat asiakasmaksuasetuksen mukaan palveluista perittävien maksujen enimmäismäärät sekä asiakasmaksulain 6 a §:ssä on säädetty maksujen enimmäismäärä, maksukatto. Tämän seurauksena kuntien ja kuntayhtymien maksutuotto tulee vähenemään. Laskennallisesti arvioiden kuntien ja kuntayhtymien asiakasmaksutuotto voi vähentyä noin 8 miljoonalla eurolla. On kuitenkin huomioitava, että kaikki kunnat ja kuntayhtymät eivät peri enimmäismaksujen mukaisia asiakasmaksuja. Tämän takia niiden ei välttämättä ole muutettava asiakasmaksujaan, vaikka asiakasmaksujen enimmäismäärät supistuvatkin. Edellä mainittujen perusteiden johdosta maksutuottojen supistuminen jää luultavasti selvästi pienemmäksi kuin puhtaasti mekaaninen laskelma osoittaa.

Työeläkeindeksin arvo on noussut tarkastusjaksolla 0,60 prosenttia. Työeläkeindeksin mukaiset tarkistukset kohdistuvat säännöllisen kotihoidon maksujen tuloarajojen euromääriin sekä pitkäaikaisen laitoshoidon vähimmäiskäyttövaran määrään. Tulorajojen indeksimuutoksen mukainen korotus vähentää hieman säännöllisen kotihoidon maksutuottoja, mutta vaikutus on hyvin pieni.

Pitkäaikaisen laitoshoidon vähimmäiskäyttövaran indeksikorotuksella ei ole juuri vaikutusta maksutuottoon. Pitkäaikaisen laitoshoidon hoitomaksu kuukaudessa voi olla enintään 85 prosenttia hoidettavan nettotuloista. Pelkkää vähimmäiseläkettä (kansaneläke- ja takuueläke) saavan maksun jälkeinen nettotulo ylittää pääsääntöisesti vähimmäiskäyttövaran. Vähimmäiskäyttövaran indeksikorotus ja hallituksen esityksen mukainen kansaneläkeindeksin jäädytys vuodelle 2018 eivät muuta tilannetta.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan tammikuun 1 päivänä 2018.

3 Yksityiskohtaiset perustelut

3 § Kotona annettava palvelu

Pykälän 2 *momentissa* tarkoitettuja tuloarajojen euromääriä korotettaisiin työeläkeindeksin muutoksen mukaisesti 0,60 prosenttia ja korotus pyöristettäisiin lähimpään täyteen euroon.

Pykälän 3 *momentissa* tarkoitettua tuloajan korotuksen euromäärää korotettaisiin työeläkeindeksin muutoksen mukaisesti 0,60 prosenttia ja korotus pyöristettäisiin lähimpään täyteen euroon.

Pykälän 5 *momentissa* säädettyjä tilapäisestä kotisairaanhoidosta perittävien maksujen euromääriä alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

7 § Terveyskeskuksen avohoidon maksut

Pykälän 1 *momentissa* säädettyjä vuosimaksun ja käyntimaksujen euromääriä alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

Pykälän 2 *momentissa* säädettyä päivystyskäynnin maksun euromäärää alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

Pykälän 3 *momentissa* säädettyä yksilökohtaisen fysioterapian maksun euromäärää alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

8 § Sairaalan poliklinikkamaksu

Pykälän 1 *momentissa* säädettyä poliklinikkakäynnin maksun euromäärää alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

8 a § Päiväkirurgia

Pykälän 1 *momentissa* säädettyä päiväkirurgian toimenpidemaksun euromäärää alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

9 § Suun ja hampaiden tutkimus ja hoito

Pykälän 1 *momentissa* säädettyjä käyntimaksujen euromääriä alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

Pykälän 2 *momentissa* säädettyjä toimenpiteistä perittävien maksujen euromääriä alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

11 § Sarjassa annettava hoito

Pykälän *1 momentissa* säädettyä hoitokerralta perittävää maksun euromäärää alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

12 § Lyhytaikainen laitohoito

Pykälän *1 momentissa* säädettyjä hoitopäivämaksujen euromääriä alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

13 § Päivä- ja yöhoidon maksu

Pykälän *1 momentissa* säädettyä vuorokausimaksun euromäärää alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

14 § Kuntoutushoidon maksu

Pykälän *1 momentissa* säädettyä hoitopäivältä perittävän maksun euromäärää alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

20 § Lastensuojelun maksut

Pykälän *2 momentissa* säädettyä kuukausimaksun euromäärää alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

23 § Maksu lääkärintodistuksesta

Pykälässä säädettyjä todistuksista ja lausunnoista perittävien maksujen euromääriä alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

25 § Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu

Pykälässä *1 momentissa* säädettyä käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävän maksun euromäärää alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

26 a § Maksukatto

Pykälän 3 momentissa säädettyä hoitopäivämaksun euromäärää alennettaisiin kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti 1,22 prosenttia ja alennus pyöristettäisiin lähimpään 0,10 euroon.

33 § Henkilökohtaiseen käyttöön jätettävä käyttövara

Pykälässä säädettyä henkilökohtaiseen käyttöön jätettävää käyttövaraa korotettaisiin työeläkeindeksin muutoksen mukaisesti 0,60 prosenttia ja korotus pyöristettäisiin lähimpään täyteen euroon.

4 Asetuksen valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Se on käsitelty kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 16.11.2017.

Asetusluonnosta ei ole tarkastettu oikeusministeriön lainvalmisteluosaston laintarkastusyksikössä sen kiireellisyyden vuoksi.

LIITE 1: Voimassa olevat maksut, uudet maksut ja maksun muutos

Palvelu	Nykyinen maksu/ tulo- rajat 1.1.2016	Uusi maksu/ tulorajat 1.1.2018	Maksun muutos
	euroa	euroa	euroa
Kotona annettavat palvelut			
Tulorajat:			
1 henkilö	573	576	3,00
2 henkilöä	1057	1063	6,00
3 henkilöä	1657	1667	10,00
4 henkilöä	2050	2062	12,00
5 henkilöä	2481	2496	15,00
6 henkilöä	2849	2866	17,00
Korotus/lisähenkilö	348	350	2,00
Kotisairaanhoido			
– lääkäri tai hammaslääkäri	19,10	18,90	-0,20
– muu henkilö	12,10	12,00	-0,10
Tk-lääkärin vastaanotto			
– vuosimaksu	41,70	41,20	-0,50
– käyntimaksu	20,90	20,60	-0,30
– päivystysmaksu	28,70	28,30	-0,40
Fysioterapia	11,50	11,40	-0,10
Sairaalan poliklinikkamaksu	41,70	41,20	-0,50
Päiväkirurgian maksu	136,80	135,10	-1,70
Suun ja hampaiden tutkimus ja hoito			
– perusmaksu, suuhygienisti	10,30	10,20	-0,10
– perusmaksu, hammaslääkäri	13,30	13,10	-0,20
– perusmaksu, erikoishammaslääkäri	19,40	19,20	-0,20
Kuvantamistutkimukset			
– hammaskuva	8,50	8,40	-0,10
– panoraamaröntgen	19,10	18,90	-0,20
Ehkäisevä hoito: SC-ryhmän suun terveyden edistämisen toimenpiteet	8,50	8,40	-0,10
Maksu tutkimuksesta, hammastarkastuksesta ja sairauksien hoidosta toimenpiteeltä vaatavuusluokan mukaan			
– 0 - 2	8,50	8,40	-0,10
– 3 - 4	19,10	18,90	-0,20

- 5 - 7	38,00	37,50	-0,50
- 8 - 10	55,60	54,90	-0,70
- 11 -	78,00	77,00	-1,00

Proteettiset toimenpiteet			
- proteesin pohjaus	55,60	54,90	-0,70
- proteesin korjaus	38,00	37,50	-0,50
- akryyliosa- ja kokoproteesi	185,80	183,50	-2,30
- kruunut ja sillat hampaalta	185,80	183,50	-2,30
- rankaproteesi	225,50	222,70	-2,80
Sarjassa annettava hoito	11,50	11,40	-0,10
Lyhyt aikainen laitoshoido			
- psykiatrian hoitopäivämaksu	22,80	22,50	-0,30
- hoitopäivämaksu	49,50	48,90	-0,60
- hoitopäivämaksu maksukaton ylittymisen jälkeen	22,80	22,50	-0,30
Päivä- ja yöhoidon maksu	22,80	22,50	-0,30
Kuntoutushoidon maksu	17,10	16,90	-0,20
Lastensuojelun maksut	1857,90	1835,20	-22,70
Lääkärintodistus	51,40	50,80	-0,60
Lääkärintodistus ajo-oikeutta varten	61,80	61,00	-0,80
Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu	51,40	50,80	-0,60
Vähimmäiskäyttövara pitkäaikaisessa laitoshoidossa	107	108	1,00
Maksukatto	691	683	-8,00
Päivämaksu omaishoitajan vapaan ajalta	11,50	11,40	-0,10